

Xəstəlik sinifi (XBT-10)	O - Hamiləlik, doğuş və zahılıq dövrü
---------------------------------	--

İlkin versiyanın tərtibatçı (İSİM)	Məmmədova A.
---	---------------------

XBT-10 rubrikası	Xəstəliklər
O99.1	Hamiləliyi, doğuşu və zahılıq dövrünü ağırlaşdıran qan və qanyaradıcı orqanların digər xəstəlikləri və immun mexanizmin qoşulması ilə xüsusi pozğunluqlar

Profilaktika / Müalicə

Hamiləlik dövründə və doğuşdan sonra trombofiliyanın (Antifosfolipid sindrom –AFS; Dərin venaların trombozu -DVT) profilaktikası

- Profilaktika medikamentoz və mexaniki üsullarla aparılır

Antifosfolipid sindromun Profilaktikası:

- Trombozların medikamentoz profilaktikası hamiləlik müddətində və doğuşdan sonra 6 həftə müddətində aparılmalıdır. Antenatal profilaktika **əsasən aşağı molekullu heparinlərlə (AMH)** aparılır: fraksiqarin (nadroparin calcium), kleksan (enoxaparin sodium, Clexane®), fraqmin (dalteparin sodium), tinzaparin*

Bəzi hallarda **fraksiyalaşdırılmamış heparin (FH)** istifadə oluna bilər.

- Anamnezində tromboz və emboliya tək halda qeyd olunduqda AMH yüksək dozada 12 saatdan bir təyin olunur.
- Anamnezdə tromboz halları bir neçə dəfə qeyd olunduqda (və bu Beynəlxalq normalizə edilmiş nisbət (BNN) 2,0-dən 4,0-ə qədər artması ilə müşayiət olunduqda) AMH-nin orta (müalicə dozasının 75%) və ya tam müalicə dozası istifadə olunmalıdır.
- **AFS-li hamilələrə** AMH ilə yanaşı hamiləliyin 12-ci həftəsindən 36-cı həftəsinə qədər **aspirin (80-100 mq gündə bir dəfə)** təyin olunur.

- **Qlukurkortikoidlər** (prednizolon 20-40 mq 1-2 dəfə gündə) daha çox AFS-nin sistem autoimmun xəstəlikləri ilə yanaşı olduqda təyin olunur.

Mexaniki profilaktika metoduna kompressiya edən elastik corablar aiddir:

- Üç və daha çox risk faktoru ilə qadınlara AMH ilə yanaşı kompressiya edən corablar təyin olunur. Kompressiya profilaktikası daimi rejimdə aparılır.

Venoz tromboemboliyanın (VTE) profilaktikası:

Risk	Hamiləlik müddətində
Çox yüksək risk	<ul style="list-style-type: none">• Hamiləliyin 1-ci trimestrində müalicəvi dozada FH və ya AMH• 2-ci və 3-cü trimestrlərdə yüksək dozada AMH• Mütəxəssis məsləhəti
Yüksək risk	<ul style="list-style-type: none">• Hamiləliyin 3-cü trimestrində və ya bütün hamiləlik dövründə yüksək profilaktik dozada AMH• Kompressiya edən elastik corablar• Mütəxəssis məsləhəti
Orta risk	<ul style="list-style-type: none">• Antikoagulyantlar rutin olaraq təyin edilmir (C)4 AMH mütəxəssis məsləhəti ilə təyin edilə bilər• Kompressiya edən elastik corablar
Kiçik risk	<ul style="list-style-type: none">• Antikoagulyantlar təyin edilmir.

Qeyd – doza bədən kütləsinə uyğun tənzimlənir

Hamiləlik və doğuşdan sonrakı dövrlərdə AMH-nin profilaktik dozaları:

Çəki (kq)	<i>Enoxaparin</i> <i>n</i> <i>(kleksan)</i>	<i>Dalteparin</i> <i>*</i> <i>(fraqmin)</i>	<i>Tinzaparin</i> <i>*</i> <i>(75v/kq/gün)</i>
<50	20 mq gündə	2500 V gündə	3500 V gündə

50-90	40 mq gündə	5000 V gündə	4500 V gündə
91-130	60 mq gündə □□	7500 V gündə	7000 V gündə **
131-170	80 mq gündə **	10 000 V gündə **	9000 V gündə **
Yüksək profilaktik doza	40 mq 12 saatdan sonra	5000 V 12 saatdan sonra	4500 V 12 saatdan sonra

* Azərbaycan Respublikasında dövlət qeydiyyatından keçməmiş dərman vasitələri.

** gündəlik doza iki dəfə qəbul etmək üçün bölünə bilər.

Hamiləlik dövründə ambulator müalicə

- **Dərin venaların trombozuna** şübhə olarsa, qadınlar diaqnoz təsdiq olunana qədər müayinə edilib və ciddi əks-göstəriş olmadığı halda AMH-lə müalicə olunmalıdırlar.
- **AMH ilə terapiyanın müddəti** 10 gündən az olmamalıdır. Bu qrup preparatlar bütün hamiləlik boyu, doğuş və zahılıq zamanı istifadə oluna bilər.
- **Qadının bədən kütləsinə uyğun olaraq AMH başlanğıc dozasının hesablanması:**

Başlanğıc doza	Bədən kütləsi (kq)			
	50-dən az	50-69	70-89	90-dan çox
<i>Enoxaparin (kleksan)</i>	40 mq gündə 2 dəfə	60 mq gündə 2 dəfə	80 mq gündə 2 dəfə	100 mq gündə 2 dəfə
<i>Dalteparin* (fracmin)</i>	5000 V gündə 2 dəfə	6000 V gündə 2 dəfə	8000 V gündə 2 dəfə	10000 V gündə 2 dəfə
<i>Tinzaparin*</i>	175 V/kq gündə 1 dəfə (bütün kütlə kateqoriyaları üçün)			

* Azərbaycan Respublikasının dövlət qeydiyyatından keçməmiş dərman vasitələri.

- AMH dərili yeridilir, müalicə nəzarət altında hamiləliyin sonuna qədər aparılmalıdır.

Zahılıq dövründə antikoagulyant müalicə

- Antikoagulyant müalicə bütün hamiləlik müddətində və doğuşdan sonrakı 6 həftə ərzində davam etdirilməlidir. Risk faktorları mövcud olduğu halda müalicənin davamiyyəti ən azı 3 ay təşkil etməlidir
- Zahı qadına **AMH və ya oral antikoagulyant** arasında seçimin aparılması bu şərtlə təklif edilməlidir ki, **varfarin** qəbulu zamanı (xüsusilə müalicənin ilk 10 günü ərzində) ona müntəzəm olaraq kontrol müayinəsi aparılmalıdır

- Döşlə əmizdirən qadınlara heparin (FH və AMH) və varfarin preparatlar təyin edilə bilər
- Zahılıq qanaxmasına görə yüksək risk qrupuna daxil olunan qadınlara ilk 3 gün müddətində varfarin təyin edilməsindən çəkinmək lazımdır
- Kəskin trombozdan sonra 2 il müddətində zədələnmiş ayaqda ödem davam etdiyi halda posttrombotik sindromun inkişaf riskini azaltmaq məqsədi ilə düzgün seçilmiş elastik corabların istifadəsi mütləqdir.

Ədəbiyyat

https://www.isim.az/upload/File/reports/80_trombofilik_agirlashmalar.pdf

Hamiləlik dövründə trombofilik ağırlaşmalar üzrə klinik protokol, 2014.

https://minzdrav.gov.by/upload/dadvfiles/CProtokol/%D0%9A%D0%9F_%D0%94%D0%B8%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D1%85_%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B1%D0%BE%D1%84%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D0%B8_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B8%D0%BB%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D1%8B%D1%85_%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B1%D0%BE%D1%8D%D0%BC%D0%B1%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%85_%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%82_%D0%9C%D0%97_01042022_24.pdf

Клинический протокол «Диагностика наследственных тромбофилий и медицинская профилактика венозных тромбоэмболических осложнений у женщин во время беременности, родов, в послеродовом периоде и у их детей», 2022